

34 Pułk Piechoty w zbiorach Działu Wiedzy o Regionie

W okresie międzywojennym z Białą Podlaską był ściśle związany 34 Pułk Piechoty. W czasie pokoju stacjonował na terenie Okręgu Korpusu Nr IX w garnizonie Biała Podlaska. Wchodził w skład 9 Dywizji Piechoty. W każdym roku otrzymywał około 610 rekrutów. W latach 30. stan osobowy pułku wynosił 56 oficerów, 1500 podoficerów i szeregowców. Co roku obchodzono w mieście uroczystości święta pułkowe - 8 maja w rocznicę bitwy pod Rzeczą i zwycięstwa nad Dnieprem w 1920 r.

Mieszkańcy Białej Podlaskiej na 15-lecie istnienia 34 Pułku Piechoty, wzniesli w hołdzie poległym w walkach żołnierzom pomnik na ul. Warszawskiej. Został on odsłonięty w czasie święta pułku w 1933 r. Przed kilkoma laty powrócono w Białej Podlaskiej do tradycji obchodów święta pułku, zasłużonego w walkach, a także wiele wnoszącego w życie miasta w okresie międzywojennym. W garnizonie, głównie w kasynie oficerskim, skupiało się życie kulturalne i towarzyskie Białej Podlaskiej. Tutaj organizowano też najlepsze bale, często dobroczynne.

Pułk został sformowany w Dęblinie w listopadzie 1918 r. z 2 pułku piechoty Polskiej Siły Zbrojnej, członków POW i ochotników z Podlasia. Jego dowódcą został mjr Aleksander Łuczyński. 31 grudnia 1918 r. jeden baon udał się do Białej Podlaskiej, którą Niemcy już opuścili w obawie przed starciem z wojskiem polskim. Pododdziały pułku do lata 1919 r. brały udział w walkach w rozproszeniu. W końcu stycznia 1919 pułk wszedł w skład poleskiej grupy operacyjnej gen. Listowskiego. Kiedy na początku lutego Niemcy chcieli przekazać miasto i twierdzę Brześć Ukraińcom - dwie kompanie pułku pod dowództwem por. Jana Sokołowskiego otrzymały rozkaz zdobycia Kobylan i Błotkowa. Następnie pułk został przetransportowany do Kobrynia i zorganizował tam obronę rzeki Muchawiec. Brał udział w wielu walkach o utrzymanie terenów wschodnich w rękach Polski. 3 sierpnia 1920 r. w walce pod Jabłonką poniósł poważne straty. Stracił blisko 3/4 stanu osobowego, większość karabinów maszynowych i taboru. W czasie odwrotu armii polskiej w Białej znajdował się zapasowy baon, który w sierpniu 1920 r. prowadził walki z bolszewikami na terenie powiatu bialskiego. Po odparciu bolszewików spod Warszawy w sierpniu 1920 r. pułk pełnił straż nad granicą. Na polach pod Łazdunami - 4 grudnia 1920 roku marszałek Polski Józef Piłsudski udekorował sztandar bialskiego pułku Orderem Virtuti Militari V klasy. Ważnym wydarzeniem w życiu pułku była jedyna wizyta marszałka Piłsudskiego w Białej Podlaskiej, który wracając z narady w Brześciu we wrześniu 1920 r. zatrzymał się na dworcu kolejowym i odznaczył orderami Virtuti Militari V klasy najbardziej zasłużonych szeregowych i oficerów 34 Pułku Piechoty.

W zbiorach Działu Wiedzy o Regionie Miejskiej Biblioteki posiadamy kilka publikacji o bialskim pułku piechoty. Pierwsze pochodzą z okresu międzywojennego: Zarys historii wojennej 34-go pułku piechoty Jerzego Wroczyńskiego (Warszawa, 1929) oraz Jednodniówka na pamiątkę obchodu piętnastolecia 34 P.P. (Biała Podlaska, 1933). Na kolejne większe opracowania trzeba było czekać kilkadziesiąt lat. W 1998 r. ukazało się opracowanie Henryka Mierzińskiego Południowe Podlasie w 1920 roku: 34 pułk piechoty w wojnie polsko-sowieckiej, a następnie kolejne opracowania Pawła Borka: Garnizon Wojska Polskiego w Białej Podlaskiej w latach 1918-1939 (Biała Podlaska, 2006), Z dziejów 34 pułku piechoty (1918-1939), (Biała Podlaska, 2018), 9 Dywizja Piechoty i Południowe Podlasie w wojnie polsko-sowieckiej (1919-1920), (Biała Podlaska, 2021) oraz kilka innych.

W katalogu zbiorów regionalnych zarejestrowaliśmy także ponad 200 opisów artykułów z czasopism. Są wśród nich opracowania naukowe, a także artykuły popularne o działaniach pułku w czasie pokoju, życiu codziennym w garnizonie oraz zawierające relacje z obchodów święta pułkowego w Białej Podlaskiej, zamieszczane w przedwojennych bialskich czasopismach: Podlasiaku, Nowinach Podlaskich, Głosie Społecznym oraz współczesnych periodykach.

Wiele materiałów o bialskim pułku prezentujemy w zasobach Bialskiej Biblioteki Cyfrowej, w specjalnie stworzonej kolekcji zatytułowanej 34 Pułk Piechoty w Białej Podlaskiej. W odrębnych folderach zamieściliśmy: opracowania, fotografie i artykuły z przedwojennych czasopism. Cały czas ją uzupełniamy. Wszystkich zainteresowanych historią pułku zapraszamy do wypożyczenia książek bezpośrednio w Dziale Wiedzy o Regionie oraz do korzystania online w naszej bibliotece cyfrowej.